

YRITTÄJYYS AMMATILISESSA AIKUISKOULUTUKSESSA

ESIMERKKEJÄ TOTEUTUKSESTA

OPETUSHALLITUS

Suomen Yrittäjät

yrittajat.fi

YRITYSTEN MÄÄRÄN KEHITYS

Yhteensä 250 378 yritystä vuonna 2006.

Lähde: Tilastokeskus, Yritysrekisteri

SISÄLTÖ

Aikuiskoulutuksen asiantuntijoille	3
Yrittäjyyden tunnuslukuja	4
Yrittäjät tuovat lisäarvoa aikuiskoulutukseen	5
Yrittäjyysosaaminen lisää opettajan ammattitaitoa	6
Vastuu yrittäjyyteen erikoistuneelle tiimille	7
Koulutuspalveluja tarjotaan yrittämisen kaikissa vaiheissa	8
Kekseliästä markkinointia	9
Yrittäjyysvalmiuksia testataan pääsykokein	10
Oman alan yrittäjät sytyttivät opettajina	11
Työpaikalla oppiminen antaa tietoja ja ideoita yrittämisestä	12
Jo opiskeluaikana kannattaa verkottua	13
Koulutuksen järjestäjät tuottavat palvelut yhdessä	14
Osaava Itä-Suomi	15
Yrittäjyys koulutuksen eri asteilla	16
Yrittäjyysopetuksen ilmoitustaulu	18

AIKUISKOULUTUKSEN ASiantuntijoille

Yrittäjyyden asema yhteiskunnassa on vahvistunut. Sen merkitys työpaikkojen synnylle ja hyvinvoinnin myönteiselle kehittymiselle ymmärretään yhä paremmin. Esimerkkinä tästä on Matti Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelman yrittäjyyden vahvistamista kuvaavat useat kirjaukset. Tavoitteena on, että yrittäjyyskasvatusta ja -opetusta vahvistetaan kaikilla koulutuksen asteilla.

Aikuiskoulutuksessa yrittäjyyden asema on vahvistunut etenkin 2000-luvun alusta lähtien. Tutkintojen perusteita uudistettaessa sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys on kirjoitettu uudelleen. Valmistavaan koulutukseen on tuotu yrittäjyysnäkökulmaa ja näytöissäkkin yrittäjyys on yhä useammin yksi arvioinnin kohde. Peruskouluissa ja lukioissa aloitettu yrittäjyysopetus tulee luomaan uutta pohjaa myös ammatilista koulutusta varten.

Vaikka yrittäjyysopetuksessa onkin edetty myönteiseen suuntaan, kaikilta osin asiat eivät ole siinä kunnossa kuin ne voisivat olla. Tämä kävi ilmi Suomen Yrittäjien ja Opetushallituksen teettämästä kyselytutkimuksesta. Tutkimuksen mukaan lähes puolet tutkinnoista voidaan suorittaa vielä kokonaan ilman yrittäjyyttä. Joissakin tutkinnoissa yrittäjyys on jäänyt sisällöltään liian suppeaksi. Joissakin tapauksissa yrittäjyyttä koskevia tutkinnon osia pidetään taas liian vaativina. Vapaasti valittavan yrittäjyysosan valitsevat vain harvat. Syyksi tähän mainitaan tutkinnon osan vaikeus. Saman kyselyn mukaan kuitenkin pääosaan valmistavaa koulutusta yrittäjyys sisältyy, joskin ohuemmin kuin voisi odottaa.

Edellä luetellut esimerkit osoittavat, että paljon kehitystyötä on vielä tehtävä, jotta aikuistutkintojärjestelmä täyttää sille asetetut yrittäjyystavoitteet. Positiivista kehitystä on tapahduttava järjestelmän kaikissa vaiheissa. Osa tästä vastuusta kuuluu Opetushallitukselle, osa työelämätahoille ja osa koulutuksen ja tutkintojen järjestäjille. Kaikkia näitä tahoja varten olemme tuottaneet tämän opasvihkosen. Sen tarkoituksena on kiinnittää huomiota tutkintojärjestelmän yrittäjyyttä koskeviin asioihin ja tuoda esiin hyviä käytäntöjä. Suomen Yrittäjät ja Opetushallitus haluavat tällä oppaalla myös käynnistää ja pitää yllä keskustelua kansainvälistäkin huomiota saaneesta näyttötutkintojärjestelmästämmme. Kommentit ja uudet ideat ovat tervetulleita!

Helsingissä toukokuussa 2008

Suomen Yrittäjät

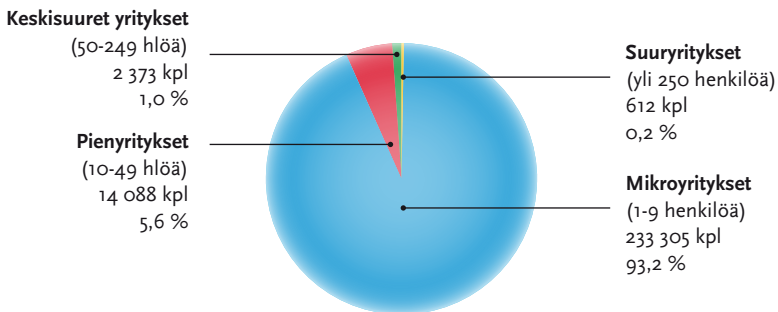
Opetushallitus

Martti Pallari
johtaja

Seppo Hyppönen
opetusneuvos

YRITTÄJYYDEN TUNNUSLUKUJA

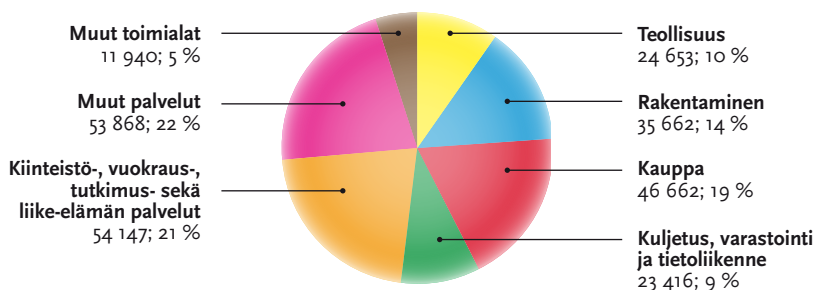
YRITYSTEN MÄÄRÄ

Yhteensä 250 378 yritystä vuonna 2006

Lähde: Tilastokeskus, Yritysrekisteri

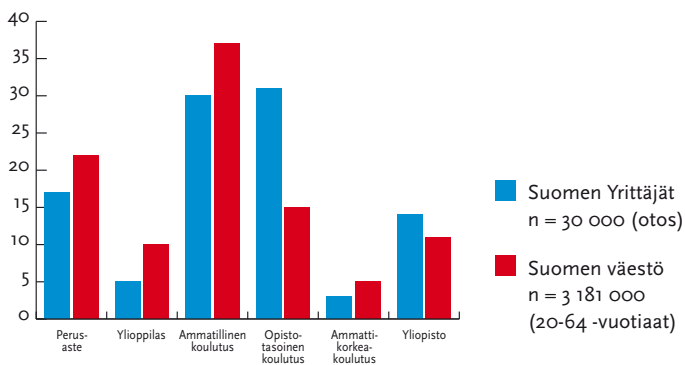
YRITYSTEN MÄÄRÄ TOIMIALOITTAIN

Yhteensä 250 378 yritystä vuonna 2006

Lähde: Tilastokeskus, Yritysrekisteri

YRITTÄJIEN JA VÄESTÖN KOULUTUSTASO

Lähde: Suomen Yrittäjät, jäsenrekisteri 5/2007, Tilastokeskus 31.12.2006

*Pohjois-Satakunnan
Aikuiskoulutuskeskuksen
kaikilla koulutusaloilla opettaa joko yrittäjinä toimineita tai
paraikaa työskenteleviä, kuten suutarimestari Hannu Lehtimäki.
Satakunnan Yrittäjien varapuheenjohtaja Jouko Pajunen (vas.)
antaa panoksensa johtokuntatyöskentelyyn.*

YRITTÄJÄT TUOVAT LISÄARVOA AIKUISKOULUTUKSEEN

Satakunnassa yrittäjähdistykset osallistuvat aktiivisesti aikuiskoulutuksen arkeen. Kankaanpäässä Pohjois-Satakunnan Aikuiskoulutuskeskuksen johtokunnassa puhetta johtaa seudullisen elinkeino-yhtiön toimitusjohtaja. PSAKK:n työelämän palveluysikköä (TYPYä) puolestaan koordinoi naapurikunnan yrittäjähdistyksen puheenjohtaja.

TYPYn, elinkeino-yhtiön ja yrittäjähdistysten yhteistyö takaa sen, ettei jokaisen tahon erikseen tarvitse olla yhteydessä yrittäjään. TYPY hoitaa osittain yrittäjähdistysten tiedotusta ja niiden yhteisiä nettisivuja. Yrittäjät tulivat mukaan myös prosessiin, jossa PSAKK yhdessä maakunnan muiden aikuiskoulutuskeskusten kanssa haki yrittäjyysalan ammattitutkintojen järjestämisoikeuksia.

Satakunnan Yrittäjien varapuheenjohtaja Jouko Pajunen Pajunen Oy:stä on yli kymmenen vuotta vaikuttanut PSAKK:n johtokunnassa, johon kuuluu muitakin yrittä-

jätaustaisia jäseniä. Oppilaitoksen kaikilla koulutusaloilla toimii yrittäjänä toimineita tai paraikaa työskenteleviä opettajia.

- Rekrytointitilanteissa edun saavat yrittäjyyden tuntijat, Pajunen vahvistaa. Koska oppilaitoksessa työskentelee paljon yrittäjiä, se myös toimii yrittäjämäisesti.
- PSAKK reagoi elinkeinoelämän tarpeisiin nopeasti ja mutkattomasti. Yrittäjähenkiset eivät anna asiakkaan odottaa!

Opiskelijat hyötyvät PSAKK:n yrittäjähdistyksistä monin tavoin. Oppitunneilla kuullaan usein yrittäjätarinoita paikallisten yrittäjien kertomina. Pajunen pitää tärkeänä, että yrittäjien ja yrittäjähdistysten ääni kuuluu aikuiskouluttajien taholla. Omalta osaltaan hän pitää siitä huolen Suomen Yrittäjien edustajana Yrittäjyysalan tutkintotoimikunnassa.

- Aluejärjestössämme yrittäjätutkintojen suorittajille on mietitty porkkanoiksi erilaisia jäsenetuja.

Minna Hauhia kertoo, että Ikaalisissa jaettiin ammattiaineiden opettajille tietoa mm. mentorointimallista.

YRITTÄJÄSOSAAMINEN LISÄÄ OPETTAJAN AMMATTITAITOA

Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymä kutsui vuonna 2007 ammattiaineiden opettajiaan Ikaalisissa järjestettyyn koulutukseen, joka ohjasi yrittäjyyttä suosivan ajattelutavan tukemiseen. Kahden opintoviikon laajuinen koulutus rakentui kahdesta lähityöskentelykokonaisuudesta ja kolmesta verkko-opiskelujaksosta.

Koulutus edisti osallistujien tietoisuutta työstään yrittäjyyden tukijana ja lisäsi toimintavalmiuksia verkottuneena opettajana. Lisäksi opettajat saivat tietoa koulutuskuntayhtymän hallinnoimassa Akseli-projektissa kokeillusta mentorointimallista, jossa luontaishoitoalan yrittäjäksi aikovia opiskelijoita ohjasivat koko koulutuksen ajan lähialoilla toimivat yrittäjät.

Opettajat olivat kiinnostuneita kehittämään yrittäjyysnäkökulmaansa ja halukkaita rakentamaan yrittäjyyskasvatusta osaksi opetustaan. He analysoivat sekä itseään että työyksikköään yrittäjyyden edistäjänä.

Luennot käsitelivät yrittäjyyttä ilmiönä sekä yrittäjyyskasvatuksen sisällyttämistä opetussuunnitelmaan. Keskustelut verkossa ja vertaisryhmässä mahdollistivat opettajien ohjaamisen arjen ongelmakohtien havaitsemiseen.

Projektikoordinaattori Minna Hauhia kertoo, että opettajat kiittivät palautteissa koulutuksen selkeyttäneen ja jäsentäneen aiemmin kovin pirstaleisena näyttäytynyttä yrittäjyyskasvatuksen kenttää. Moni ymmärsi nyt entistä paremmin, että onnistuminen yrittäjänä vaatii vankan ammatillisen koulutuksen ja hyvän työelämäosaamisen.

Yhteiseksi kehittämisideoiksi kirjautuivat esimerkiksi osuuskuntatyöskentely yrittäjyyden harjoitteluissa sekä räätälöity yrittäjyyden verkkomateriaali eri ammatillisten koulutusyksiköiden käyttöön.

Erkki Räsänen johtama tiimi kokoaa opetukseen eri alan opiskelijat. Tiimi lähtee siitä, että yrittäjyyden lainalaisuudet ovat aina samat.

kuva: Hannu Peltola

VASTUU YRITTÄJYYTEEN ERIKOISTUNEELLE TIIMILLE

Helsingiläinen Amiedu on keskittänyt koko talon yrittäjyyskoulutuksen tiimille, jota johtaa koulutuspäällikkö Erkki Räsänen.

Yrittäjyysosan suorittaa yhtä aikaa kymmeniä eri alojen opiskelijoita, esimerkiksi hitaajiksi, laitoshuoltajiksi ja eläintenhoitajiksi valmistuvia.

- Yrittäjyyden osaamiskeskuksen tiimi lähtee siitä, että yrittäjyyden lainalaisuudet ovat aina samat. Eri alojen toimijat kertovat toisilleen hyviä esimerkkejä ja rikastuttavat sitä kautta yrittäjyyden opetusta. Tietysti onnistumisen edellytys on myös se, että jokainen saa koulutusohjelmassaan mahdollisimman hyvän ammatillisen osaamisen.

Keskitetty bisnesopetus on osoittautunut kustannustehokkaaksi, mutta myös yrittäjähenkä kohottavaksi ja sisäiseen yrittäjyyteen kannustavaksi.

Räsänen pitää tärkeänä, että opiskelija voi valita itselleen sopivasti joko verkko-opiskelun tai perinteisen lähiopetuksen. Myös verkko-opintoihin sisältyy tapaamisia kasvokkain.

- Jakso alkaa orientaatioillalla. Matkan varrella joukko kokoontuu myös ryhmäohjaukseen. Verkko-opintojen huipennukseksi valmistuu alustava liiketoimintasuunnitelma, jossa opiskelija on miettinyt esimerkiksi bisnesideansa sopivan yritysmuodon ja markkinoinnin avaintekijöitä. Sama tavoite toteutuu lähiopetuksessa. Siihen hakeutuvalle Amiedu tarjoaa kahdeksana iltana lähiopetusta yrittäjyydestä. Sen lisäksi opiskelija saa henkilökohtaista ohjausta.

Yrittäjyyden osaamiskeskuksen tiimin jäsenillä on pitkä kokemus liike-elämästä, parilla myös yrittäjänä toimimisesta. - Ehkä juuri siksi kannustus tulee suoraan sydäimestä. Kerromme eläviä esimerkkejä yrittäjiksi ryhtyneistä oman talon opiskelijoista. Moni vapaaehtoisesti kurssejamme valinnut hakeutuu suorittamaan myös varsinaisia yrittäjätutkintoja tai ryhtyy yrityskehittämömme asiakkaaksi. Siellä tiimi tukee tuoretta yrittäjää kolmen ensimmäisen vuoden ajan.

Tuija Pohjansaari-Kirmo (vas.) toteutti kouluttajatehtäviensä ohella tutkimuksen yrittäjyyden ilmenemisestä eri tutkinnoissa. Tuloksia on hyödynnetty tässä julkaisussa. Anne-Maj Lahtinen on innovoinut ja toteuttanut palveluja yrittäjyyden elinkaaren eri vaiheisiin.

KOULUTUSPALVELUJA TARJOTAAN YRITTÄMISEN KAIKISSA VAIHEISSA

Tampereen Aikuiskoulutuskeskus pyrkii edistämään yrittäjyyttä elinkaariajattelun mukaan. Se tarjoaa kuhunkin yrittäjyyden vaiheeseen juuri siihen sopivia palveluja. Niiden tarjonta tavoittaa ne opiskelijat, jotka eivät vielä ole edes ajatelleet mahdollisuutta toimia yrittäjänä. Toisaalta palveluaan kokeneita yrittäjiä kehittämishankkeissa ja omistajanvaihdostilanteissa.

TAKK:lla on pitkät perinteet yrittäjyyskoulutuksessa. Sitä on määrätietoisesti kehitetty muun muassa opintojaksoja tuotteistaen. - Tarjonnan monipuolisuuden ja toiminnan volyymin ansiosta voimme tarjota jokaiselle opiskelijalle hänen tilanteeseensa sopivan opintojakson. On tärkeää, että ammattitutkintoa suorittava henkilö, jolle yrittäjyys on vielä kaukainen asia, pääsee opiskelemaan yrittäjyyttä samaan ryhmään, jossa on jo yrittäjäksi aikovia tai jopa yrittäjänä toimivia opiskelijoita.

Yrittäjyysosasta tulee näin paljon konkreettisempi. Opiskelija saa mahdollisuuden peilata omia yrittäjyysmahdollisuuksiaan, toteaa markkinointijohtaja Anne-Maj Lahtinen.

Yrittäjyysosa aitojen yrittäjien kanssa voi innostaa paitsi yrittäjäksi myös yrittäjän ammattitutkinnon suorittamiseen. - On hyviä esimerkkejä siitä, että yrityksen elinkaaren eri vaiheissa TAKK:n palveluja käyttäneet yrittäjät haluavat apuamme myöhemmin yrityksensä kehittämissä projekteissa. Tuttuun ja turvalliseen tahoon on helppo ottaa yhteyttä. Toisaalta mekin pystymme auttamaan yrittäjää paremmin, kun jo tunnemme yrityksen. Laaja kehitystoimintamme erilaisten yritysten parissa lisää osaamis-pääomaamme, joka tuottaa yksittäiselle yritykselle lisäarvoa kehittämishankkeissa. Sitä pääomaa käytämme myös yrittäjyyden alkutaipaleella olevien opiskelijoiden hyödyksi, sanoo Lahtinen.

Tapio Aaltonen pitää sekä medialle että koulutusten potentiaalisille hakijaryhmille tiedotustilaisuuksia. Harkittu viestintä on tuonut hyvin näkyvyyttä paikallisessa lehdistössä.

KEKSELIÄSTÄ MARKKINOINTIA

Hyvin suunniteltu tiedotus ja markkinointi tuovat säästöjä budjettiin sekä runsaasti hakijoita koulutukseen. Tämän huomasi Porin Aikuiskoulutuskeskuksen yrittäjyysopinnoista vastaava opettaja Tapio Aaltonen käynnistäessään kotityöpalvelualan valmistavaa koulutusta. Tämä koulutus nosti yrittäjyyden esiin yhtenä työllistymisen mahdollisuutena.

- Laadin lehdistötiedotteita, jotka saivat paikallisessa mediassa hyvin palstatilaa. Halusin keskittyä uuden alan tunnetuksi tekemiseen, mutta samalla kertoa koulutuksen hyödyistä. Niitä pidin tärkeämpinä kuin itse koulutuksen esittelyä.

Alkavasta koulutuksesta hän kertoi myös työvoimahallinnon ja uusyrityskeskusten työntekijöille. Näin he saivat hyvät valmiudet potentiaalisten henkilöiden ohjaukseen.

Koulutukseen kutsuttiin henkilökohtaisin kirjein niitä, joilla oli jo ennestään kotityö-

palveluun sopivaa koulutusta tai työkokemusta. Tässä apuaan antoi paikallinen työvoimatoimisto.

Aaltonen piti kohderyhmälle kolme tiedotustilaisuutta. Tarkoin kohdennettu viestintä toi 12 viikon koulutukseen noin 70 hakijaa. Tutkintoon valmistavan koulutuksen aikana opiskelijat saivat henkilökohtaista ohjausta.

- Jaoin opiskelijoille aikoja keskusteluihin, joissa ratkoimme juuri heidän orastavaan yrittäjyyteensä liittyviä ongelmia. Yleensä ohjauskeskustelut sijoituivat etätyöskentelypäiviin.

Yrittäjyyttä Aaltonen edistää myös hrittelemällä puolen päivän luentopakettilla, jonka hän toteuttaa keskustelemaan ja herättelevään tyyliin. Hän tulee luentosalin eteen erityisen mielellään ammattiainneiden opettajien kutsusta. Luentopaketti on ollut kysytty tuote myös aikuiskoulutuskeskuksen partnereiden joukossa.

Birgitta Saarenpää jakaa avoimesti kymmenen vuoden yrittäjäkokemuksensa TEAK Oy:n opiskelijoille.

YRITTÄJYYSVALMIUKSIA TESTATAAN PÄÄSYKOKEIN

Etelä-Pohjanmaalla sijaitseva Teuvan aikuis-koulutuskeskus eli TEAK Oy järjestää pääsykokeen yrittäjyyskurssille sen vapaavalintaisuudesta huolimatta. Yrittäjyysvalmennuksesta vastaava tiimijohtaja Birgitta Saarenpää kertoo, että pääsykoe mittaa soveltuvuutta oman liikeidean toteuttamiseen.

- Kun opiskelija on tälle neljän viikon kurssille hyväksytty, hän pääsee laatimaan liiketoimintasuunnitelman. Sen TEAK Oy arvioi opiskelijan kotiseudun TE-keskuksen käyttämin arviointityökaluin. Myös starttirahahakemus valmistuu jo opiskeluaikana oman seudun käytänteitä vastaavaksi. Opiskelijat solmivat harjoitustöihin liittyvät kontaktit potentiaaliin asiakkaisiinsa. Kouluttajalta tämä vaatii joustavuutta, sillä opiskelijat tulevat Helsinki-Utsjoki -akselilta.

Saarenpää antaa näkyä ja kuulua kymmenen vuoden yrittäjäkokemuksensa.

- Kasvattivanhempani toimivat yrittäjinä, kun olin lapsi. Opiskelimme yhdessä aviopuolisoni kanssa Suomen Yrittäjäopistossa. Perustimme yhteisen videokuvaukseen erikoistuneen yrityksen. Lisäksi pyöritin toista yritystä, jota tarvitsin aktiiviseen kiihdytysajoharrastukseeni.

Pari päätyi huolellisesti harkittuaan lopettamaan yrityksen 1990-luvun lamavuosina – vielä kannattavana. Nämä kokemukset varustavat nyt TEAK Oy:n opiskelijat elämänmukaisesti ja käytännönläheisesti yrittäjän uralle.

- Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty. Tämä pätee myös yrittäjyyden opinnoissa. Talouden ymmärtäminen on ensiarvoisen tärkeää, mutta myös sen tiedostaminen, että yrittäjän aika kuluu muuhunkin kuin asiakaspalveluun. Antiikkituolin rapsutukseen rakastuneen pitää ymmärtää, ettei yksi pieni paikallislehti-ilmoitus tuo välttämättä ovelle sitä kaivattua asiakasjonoa.

Erä- ja luonto-opas Petri Kuusela löysi opiskeluaikanaan paitsi yrittäjyyden myös yrityksenä yhteistyökumppanin.

OMAN ALAN YRITTÄJÄT SYTYTTIVÄT OPETTAJINA

Tamperelainen Petri Kuusela arvostaa opettajien esimerkkiä tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Karkun evankelisen opiston järjestämässä Erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinnossa näkyivät kouluttajina alan johtavat yrittäjänimet.

- Heistä suurin osa oli suorittanut tutkinnon, jota me opiskelijat tavoittelimme. Jokainen heistä esitteli monipuolisesti yritystoimintaansa. Heidän erikoistumis- ja toimintatapojaan miettien saatoimme oivaltaa, mikä mahdollisesti sopisi itselle. Käytännössä näin esimerkiksi sen, miten paljon työtä tilojen kunnossapito ja huolto vaativat. Työharjoittelussa sen koettuani päätin, että keskityn yrittäjänä palvelemaan asiakkaitani muiden omistamissa tiloissa!

Opettajat jakoivat malleiksi tekemiään tarjouskirjeitä ja kertoivat avoimesti niiden takana vaikuttavista kustannusrakenteista. Pedagogiikkaan he sisällyttivät oppimisen yritysten ja erehdysten kautta, mikä erityisesti

usean päivän mittaisilla vaelluksilla – keskellä luontoa – toi tulosta.

Sykähdyttävintä lienee kuitenkin se, että Kuusela löysi opettajakunnasta hengeheimolaisen.

- Diplomi-insinöörinä ehdin parisenkymmentä vuotta johtaa, kehittää, myydä, hoitaa asiakassuhteita ja markkinoida eri it-alan yrityksissä. Aivan vastaava tausta paljastui yhdeltä opettajaltamme. Parempaa yrittäjäsparraajaa tuskin olisin voinut saada!

Vuoden mittaisesta opiskelusta sukeutui niin antoisa kokemus, että Kuusela arvioi sen olleen yhden hänen elämänsä parhaimmista jaksoista. Sen ansios-ta löytyi myös tärkeä yhteistyökumppani. - Kurssikaverin kanssa huomasimme olevamme niin samanhenkisiä, että päätimme yrittäjinä ryhtyä tiiviiseen yhteistyöhön.

Marja-Leena Paukkila tapasi työharjoittelussa mahdollisia asiakkaitaan. Yrittäjyyteen häntä valmensi henkilökohtainen konsultti.

TYÖPAIKALLA OPPIMINEN ANTAA TIETOJA JA IDEOITA YRITTÄMISESTÄ

Pirkon kotityöpalvelualan valmistava koulutus jakoi niin tuoretta ja perusteltua tietoa alan hyvistä yritys näkymistä, että virtolainen Marja-Leena Paukkila yllätti itsensäkin rakentaessaan vakavin mielin liiketoimintasuunnitelmaa. - Olin tehnyt vuosikymmenet puhdistuspalvelualan palkkatyötä kouluttauduttuani ensin laitoshuoltajaksi, sitten siivoustyönohjaajaksi. Kun näin ilmoituksen kotikaupungissani järjestettävästä kotityöpalvelualan koulutuksesta, se veti jostain syystä puoleensa kuin magneetti! Hakeuduin vuorotteluvapaalle ja lähdin mukaan. Mielessäni ei edes välähtänyt ajatus yrittäjäksi ryhtymisestä.

Koulutuksen aikana opettajat kertoivat uudehkosta kotityöpalvelualasta kiinnostavasti. Kannustusta ja tukea yrittäjyyteen jakoivat myös kurssikaverit. Paukkila tiesi, ettei yrittäjänä menestyminen jäisi kiinni

ainakaan ammattitaidosta.

- Lopullinen sinetti tuli työharjoittelussa. Pääsin kaupungin kotipalvelun mukana potentiaalisten asiakkaiden koteihin. Tajusin todellisuuden siitä, miten rajallisesti julkisen sektorin toimijoilla on lupa ja mahdollisuus auttaa. Näin elävässä elämässä, miten paljon lapsiperheet ja ikäihmiset tarvitsisivatkaan apua arjen askareissa!

Kun Marja-Leena Paukkilan yritys Kotiapu Marleen käynnisti toimintaansa, koulutuksessa syntyneet verkostot tukivat sen alkutaipaleita. Hänelle järjestyi henkilökohtainen yritys konsultti, jonka kanssa työskentely korvasi perinteisen luentotyypin yritysvalmennuksen. Kotipalvelun työntekijät rohkenevat jakaa työharjoittelusta tutuksi tulleesta henkilöstä esitteitä niille asiakkaille, jotka voisivat hyötyä hänen palveluistaan.

Kouluttaja Leena Sipilä (oik.) yhdisti artesaanien näyttötöyt yrityselämään. Minna Lahti (kesk.) teki artesaaniopintojensa huipennukseksi pikkuryijyn tarvikepakettin ja valmistusohjeet jyväsyläläiselle Popper design Oy:lle, jossa niitä myy mm. tekstiilialan mestaritutkintoa suorittava artesaani Anu Rinkinen (vas.).

JO OPISKELUAIKANA KANNATTAA VERKOTTUA

Jyväsylän aikuisopistossa artesaaniopiskelijat kokeilevat itsenäisen ammatinharjoittajan arkea erilaisissa oppimistehtävissä ja tutkintotilaisuuksissa.

- Käsi- ja taideteollisuuden tutkintotilaisuudet järjestetään aidossa työelämäympäristössä yritykselle, yhteisölle tai yksityisille asiakkaille. Tehdessään asiakkaan kanssa tiivistä yhteistyötä opiskelijat oppivat suunnittelun, valmistuksen ja markkinoinnin. Lisäksi tutkinnoissa suoritettava hallitsee hinnoittelun ja laatuajattelun, kertoo kouluttaja Leena Sipilä.

Kalusteartesaaneiksi valmistuvat Juuso Kinnunen ja Tatu Pulliainen tekivät yhteisen lopputyönsä arkkitehtuuri- ja ympäristökasvatusta edistävälle Alvar Aalto -museolle. - Saimme ulkokäyttöön tarkoitettua penkistä lasten piirtämän luonnoksen, josta suunnitelimme kohtuullisin kustannuksin syntyvän tuotteen. Valitsimme sopivimmat materiaalit ja rakenneratkaisut. Teimme asiakkaalle kolmiulotteisen 3D-mallin ja tarjouksen sekä pidimme hänet jatkuvasti tietoisena työn vaiheista. Verkottuminen alan toimijoihin ja toiminta-

tapoihin alkaa siis jo tutkintoa suoritettaessa. Opiskelijat etsivät itse henkilökohtaisen suunnitelmansa mukaiset työssäoppimispaikat ja ne yritykset, joissa suorittavat tutkintonsa näyttötönsä tekemällä.

Tuotteiden valmistuksen he voivat painottaa yrittäjyysopintoihin, kulttuuriin tai ohjaus- ja palvelutoimintaan. Yhteistyökumppanit valikoituvat opiskelijan henkilökohtaisen suuntautumisen mukaan. Ne voivat olla yrityksiä, museoita, kulttuurijärjestöjä, kouluja tai päiväkotia.

Sipilä haluaa, että opiskelija kokee yrittäjyyden mahdollisimman läheltä ja henkilökohtaisesti.

- Monialainen oppilaitos voi myös tarjota opiskelijoilleen valinnaisia opintoja ja siten mahdollistaa artesaanien eri suuntautumisvaihtoehdot. Maatilamatkailuun erikoistuva artesaani voi ottaa henkilökohtaiseen opiskeluohjelmaansa matkailualan koulutusta ja päätyä yrittäjäksi järven rannalle pitämään ainutlaatuisia taide- ja käsityökursseja.

kuv. Pertti Lehtoranta

Verkostoon uusia toimijoita kutsuva koulutuspäällikkö Sinikka Miettinen (vas.) on tehnyt yhteistyötä projektivastaava Merja Kokkosen ja toimitusjohtaja, konsultti Pertti Lehtosen kanssa.

KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄT TUOTTAVAT PALVELUT YHDESSÄ

Viisi itäsuomalaista aikuiskoulutusorganisaatiota Ylä-Savossa, Pohjois-Karjalassa, Kuopiossa, Mikkelissä ja Savonlinnassa ovat koonneet voimansa palvellakseen koko läänin työelämää. Osaava Itä-Suomi –hankkeessa toimijat suunnittelevat, kehittävät ja tuottavat yhdessä aikuiskoulutusta ja osaamispalveluita alueen vahvuudet huomioon ottaen.

Jotta aikuiskouluttajat saavat ensikäden tietoa elinkeinoelämän tarpeista ja toiveista, hankkeessa on mukana alueen yrittäjiä sekä edustajat yrittäjäyhdistyksistä ja kehittämissyhtiöistä. He antavat panoksensa kehittämissyhmässä, joissa sovitaan koulutusaloittain seudun kehittämisskohteet ja -tavoitteet.

Hanketoiminnan koulutuspäällikkö Sinikka Miettinen Savon ammatti- ja aikuisopistosta innostaa mukaan uusia osallistujia.

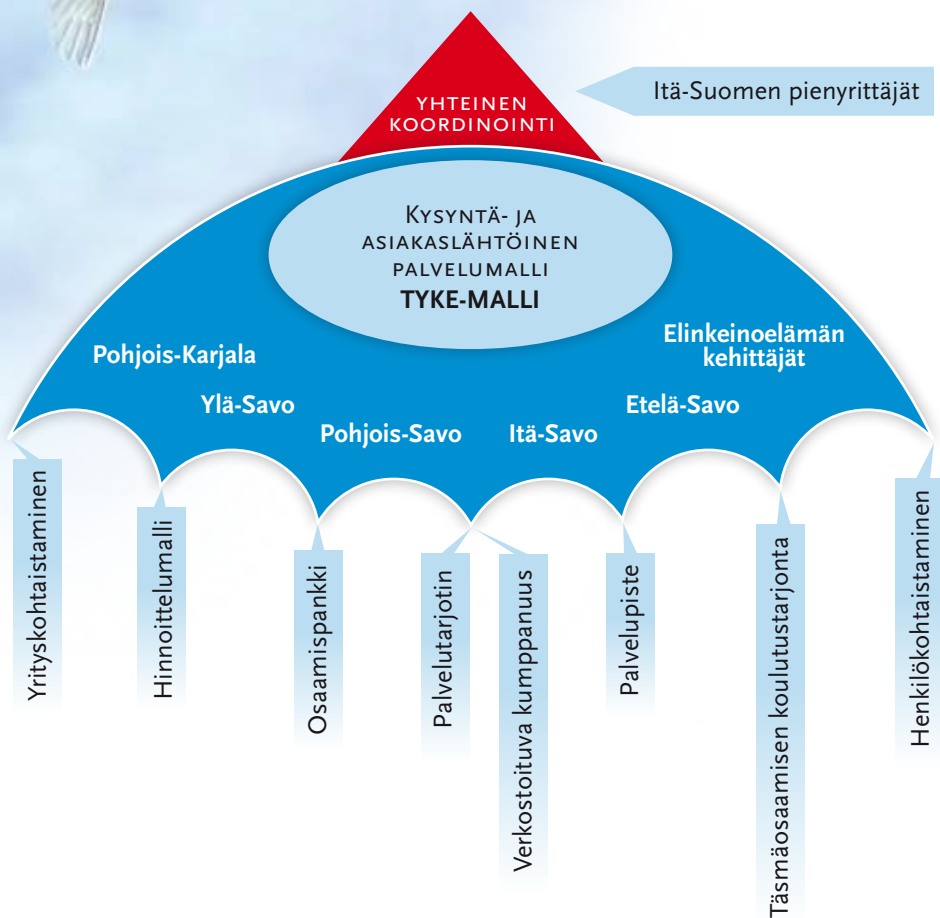
- Alueellisuus on hankkeen vahvuus. Toimijaverkosto kehitty tarjoamaan juuri niitä palveluita, joita itäsuomalainen elinkeinoelämä haluaa ja tarvitsee. Verkoston avulla löydämme omalta seudulta parhaat osaajat, jotka tuntevat Itä-Suomen erityispiirteet. Säästöjä syntyy siitakin, ettei koulutukseen tarvitse lähteä satojen kilometrien päähän esimerkiksi pääkaupunkiseudulle.

Toimijaverkosto kokoaa yhteisen osaamispalvelujen tarjottimen erityisesti pk-yrityksiä silmällä pitäen. Sen avulla yritys kohtaaminen onnistuu niin pitkälle kuin se kouluttajien kannalta on mahdollista. Asiakas nauttii jatkossa kokonaispalveluun perustuvasta hinnoittelumallista.

- Tavoite on, että Osaava Itä-Suomi –hanke perustaa kaupunkeihinsa yhden palvelupisteen, josta yrittäjä löytää kätevästi omakumppanin tai -kehittäjän.

Osaava Itä-Suomi

YRITTÄJYYS KOULUTUKSEN ERI ASTEILLA

Peruskoulun ja lukion sekä aikuisten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien perusteissa yrittäjyys on aihekokonaisuutena. Aihekokonaisuuksissa on kysymys koko elämäntapaa koskevista asioista. Yrittäjyys sisällytetään kaikkiin oppiaineisiin oppiaineelle luonteella ja oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla. Yrittäjyysteeman avulla yhdistetään eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteena on, että yrittäjyys näkyy myös koulun toimintakulttuurissa. Yleissivistävässä koulutuksessa yrittäjyys ilmenee lähinnä sisäisenä yrittäjyytenä. Tavoitteena on vaikuttaa nuorten asenteisiin, aktivoida nuoria sekä antaa perustietoja yrittäjyydestä ammattina ja yhtenä uravaihtoehtona.

Ammatillisessa koulutuksessa hyvään ammattiosaamiseen sisältyy valmius toimia yrittäjänä. Uusissa perustutkintojen opetussuunnitelmissa yrittäjyysnäkökulma sisällytetään joko ammatillisiin opintoihin tai se on oma erillinen opintokokonaisuutensa. Yrittäjyysosaaminen arvioidaan vähintään viiden opintoviikon laajuisesti. Yrittäjyyttä käsitellään myös Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä-tieto –opintokokonaisuudessa sekä pakollisena yhden opintoviikon opintoina että valinnaisesti aina neljään opintoviikkoon asti. Yrittäjyysosaamista voi lisäksi syventää 10 + 10 opintoviikon valinnaisella Yrittäjyys ja yritystoiminta –opinnoilla. Ammatillisessa aikuiskoulutuksessa on mahdollista suorittaa erityinen Yrittäjän ammattitutkinto tai Yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto. Yrittäjyys on kaikissa näyttötutkintojen perusteissa vähintään läpäisevänä teemana. Useissa tutkinnoissa yrittäjyys on omana pakollisena tai valinnaisena tutkinnon osana.

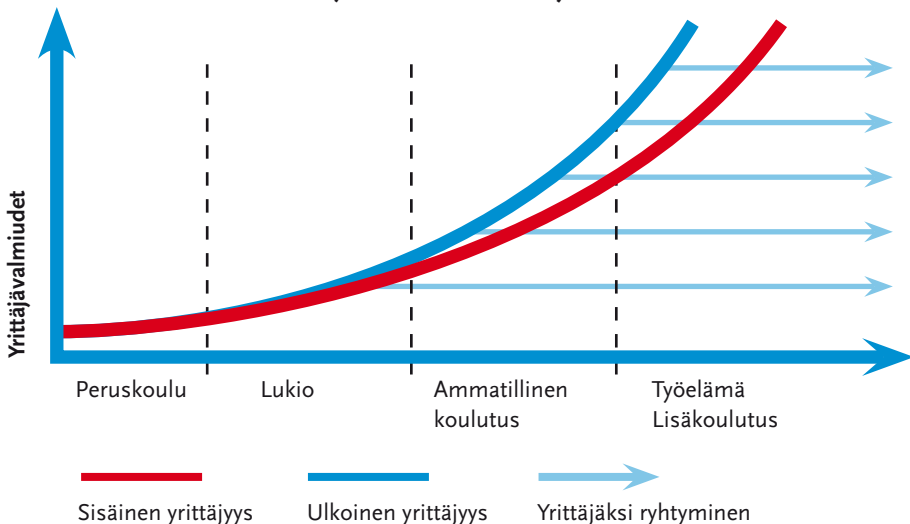

Ammattikorkeakoulut tekivät vuonna 2005 yhteisen yrittäjyysstrategian, jonka tavoitteena on vahvistaa ammattikorkeakoulujen roolia yrittäjyyden edistäjinä muuttuvassa globaalissa toimintaympäristössä. Ammattikorkeakoulujen tavoitteena on muun muassa, että joka seitsemäs amk-tutkinnon suorittanut toimii yrittäjänä 10 vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisesta. Jokainen tutkinnon suorittanut on saanut tietoa yrittäjyydestä ja omaksunut yrittäjyysasenteita. Yrittäjyysopintojen laajuus ja pakollisuus vaihtelee ammattikorkeakouluitain ja koulutusohjelmittain. Kaikilla ammattikorkeakouluilla on yritysautomotoimintaa. Yritysautomoissa opiskelijat voivat testata

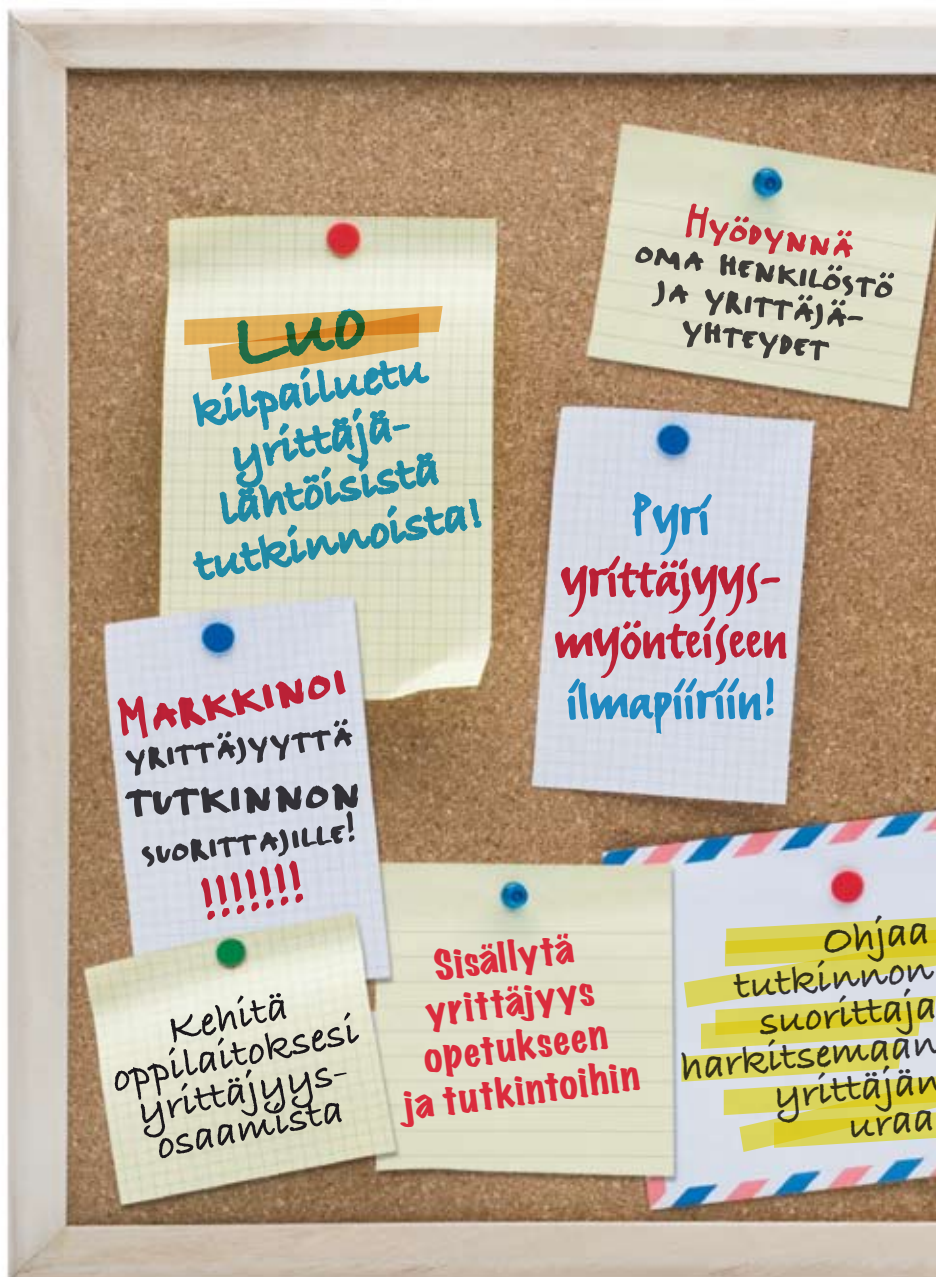
liikeideoitaan. Ylempänä ammattikorkeakoulututkintona voi suorittaa Yrittäjyyden ja liike-toimintaosaamisen koulutusohjelman.

Yliopistoissa yrittäjyysopintoja voi suorittaa vaihtelevan laajuisina opintoina. Monissa yliopistoissa voi lisäksi opiskella yrittäjyyden opintokokonaisuuksia ja joissakin yliopistoissa yrittäjyyden voi ottaa pääaineekseen. Yrittäjyyden tutkimus yliopistoissa on lisääntynyt. Ensimmäinen yrittäjyyskasvatuksen professori perustettiin vuonna 2004 Tampereen yliopistoon. Ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut tarjoavat myös palveluita omistajanvaihdostilanteissa.

Yrittäjävalmiuksien kehittyminen

Yrittäjyysvalmiuksia voidaan kehittää nykyisin kaikilla koulutuksen asteilla. Yleisivistävässä opetuksessa painopiste on sisäisessä yrittäjyydessä eli nuorten kasvamisessa yrittäjämäiseen toimintatapaan. Tämän lisäksi nuoret saavat perustietoja yrittäjyydestä. Yrittäjyyskasvatukseen liittyvänä tavoitteena on, että nuori näkee yrittäjyyden yhtenä varteenotettavana ammatti- ja uravaihtoehtona. Ammatillisiin ja korkeakouluopintoihin sisältyy myös yrittäjätaitojen opintoja. Yrittäjätaitoja voidaan siten hankkia kaikilla koulutuksen asteilla ja myös työssä.

Sytytä
yrittäjyyden
kipinä
valmistavassa
koulu-
tuksessa

RAKENNA
SILTOJA,
YRITÄJÄ-
TUTKINTOIHIN
MUISTA
TUTKINNOISTA

Henkilö-
kohtaista
yrittäjyyden
osoittaminen

Auta
pienyrittäjää
menestymään

TUNNISTA
TYÖELÄMÄN
PALVELU- JA
KEHITTÄMIS-
TEHTÄVÄN
MAHDOLLI-
SUUDET

OPETUSHALLITUS

Suomen Yrittäjät

PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221,
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi